

Certificatie-Instrument-stelsel

CIS_t

versie 1.0; 01-08-2022

Voorwoord

Conformiteitsbeoordeling is het proces dat door een fabrikant van een product, de opleider van een opleiding en/of de uitvoerder van werkzaamheden wordt uitgevoerd om aan te tonen of aan specifieke eisen met betrekking tot een product, een opleiding of dienst (uitvoerende werkzaamheden in de ruimte zin van het woord) zijn voldaan.

Volgens de EU-wetgeving hebben conformiteitsbeoordelingsprocedures, de “certificatie-instrumenten” (CI’s), betrekking op zowel de ontwerp- als de productie- als de eindfase van een product, opleiding en/of dienst. Gezamenlijk vormen de certificatie-instrumenten het “certificatie-instrument-stelsel” (CIS_t).

Het belangrijkste referentiedocument voor conformiteitsbeoordelingen is de Beschikking 768/2008/EG van het Europees Parlement en de Raad van 9 juli 2008, waarin niet alleen de regels voor producten, opleidingen en diensten zijn vastgelegd, maar ook de regels die voor alle gereguleerde sectoren kunnen worden gebruikt. De specifieke aard van een werkveld of sector vereist een specifieke reeks “certificatie-instrumenten” die de algemene bepalingen van Besluit 768/2008/EG¹ maar ook de daaraan gerelateerde nationale bepalingen uit het rapport “Het gebruik van conformiteitsbeoordeling en accreditatie in het overheidsbeleid²” van de Interdepartementale commissie conformiteitsbeoordeling en normalisatie (ICN) implementeren.

De meeste certificatie-instrumenten vereisen een onafhankelijke en onpartijdige conformiteitsbeoordeling door een derde partij. Deze instanties staan bekend als Conformiteit beoordelende instellingen (CBI) en werken onder accreditatie van de Raad voor Accreditatie. Diverse kerndeskundige en inhoudsdeskundige hebben samen met de CBI’s de schemabeheerder “Aucin” (Autoriteit Certificatie-Instrumenten) opgericht om een effectieve en efficiënte certificering- casu quo registratiesystemen voor beroepsbeoefenaren in de betreffende werkvelden te verzorgen en te zorgen voor passende coördinatie en samenwerking tussen CBI’s.

¹ Besluit nr. 768/2008/EG van het Europees Parlement en de Raad van 9 juli 2008 betreffende een gemeenschappelijk kader voor het in de handel brengen van producten en tot intrekking van Besluit 93/465/EEG van de Raad.

² <https://zoek.officielebekendmakingen.nl/blg-783046.pdf>.

INHOUD

1	ALGEMENE INFORMATIE OVER HET CIST	3
1.1	Doel en uitgangspunten CIST	3
1.1.1	Wat is het doel van de CIST?	3
1.1.2	Uitgangspunten CIST	3
1.2	Structuur van het CIST	4
1.2.1	Certificatie-instrument	5
1.2.2	Beschrijving referentiekaders	5
1.2.3	Beschrijving thema's	7
1.2.4	Wegingsfactoren	8
1.2.5	Self-assessment	8
1.2.6	Beschrijving laddertreden	8
1.2.7	Continu verbeteren	10
1.2.7.1	STOP-strategie	10
1.2.7.2	BOSH/NVVA onderzoeksmethode	11
1.2.7.3	TNO campagne 'Stofvrij werken'	11
1.2.7.4	'4-O' methode	11

1 Algemene informatie over het CIST

1.1 Doel en uitgangspunten CIST

1.1.1 Wat is het doel van de CIST?

Het Certificatie-Instrument Stelsel (CIST) maakt inzichtelijk welke organisaties meer dan gemiddeld bijdragen aan verbeteren van de leefomgeving, het milieu en de veiligheid van werknemers.

Het voor alle EA-codes geldende Certificatie-Instrument Stelsel (CIST) kent per certificatie-instrument 4 referentiekaders onderverdeeld in 6 thema's met maximaal 25 bedrijfsaspecten geldend voor het product, het proces en de persoon.

Het CIST draagt bij aan:

- één generieke erkenningsmethode voor alle reguliere organisaties (groot en klein);
- borging van een veiliger werk- en leefmilieu;
- het stimuleren van marktwerking en werkgelegenheid;
- het stimuleren van marktverbreding waarbij personen met kwalificaties werkend in andere sectoren tijdelijk ingezet kunnen worden in andere sectoren;
- het terugdringen van de Carbon Footprint;
- het streven naar kostenreductie;
- (nieuwe) veilige, efficiëntere, werkwijzen te stimuleren;
- groei van het aantal CIST-erkende organisaties waardoor andere bedrijven gestimuleerd worden het goede voorbeeld te volgen: het leveren van een positieve bijdrage aan de maatschappelijke uitdagingen die alle organisaties in Nederland aangaat;
- een groter besef onder bedrijven dat het streven naar een financieel gezonde organisatie en het leveren van een maatschappelijke bijdrage goed verenigbaar zijn.

Het CIST is een hulpmiddel:

- voor organisaties om in gesprekken met leveranciers, cao-partners, ondernemingsraden, werknemers, bevoegd gezag en/of andere partijen hun concrete bijdrage aan de verbetering van (leef-)milieu en arbeidsomstandigheden voor het voetlicht te brengen;
- voor organisaties die zich willen onderscheiden op het gebied van sociaal of inclusief ondernemen;
- voor EMVI-aanbesteding of eigen aanbestedingseisen.

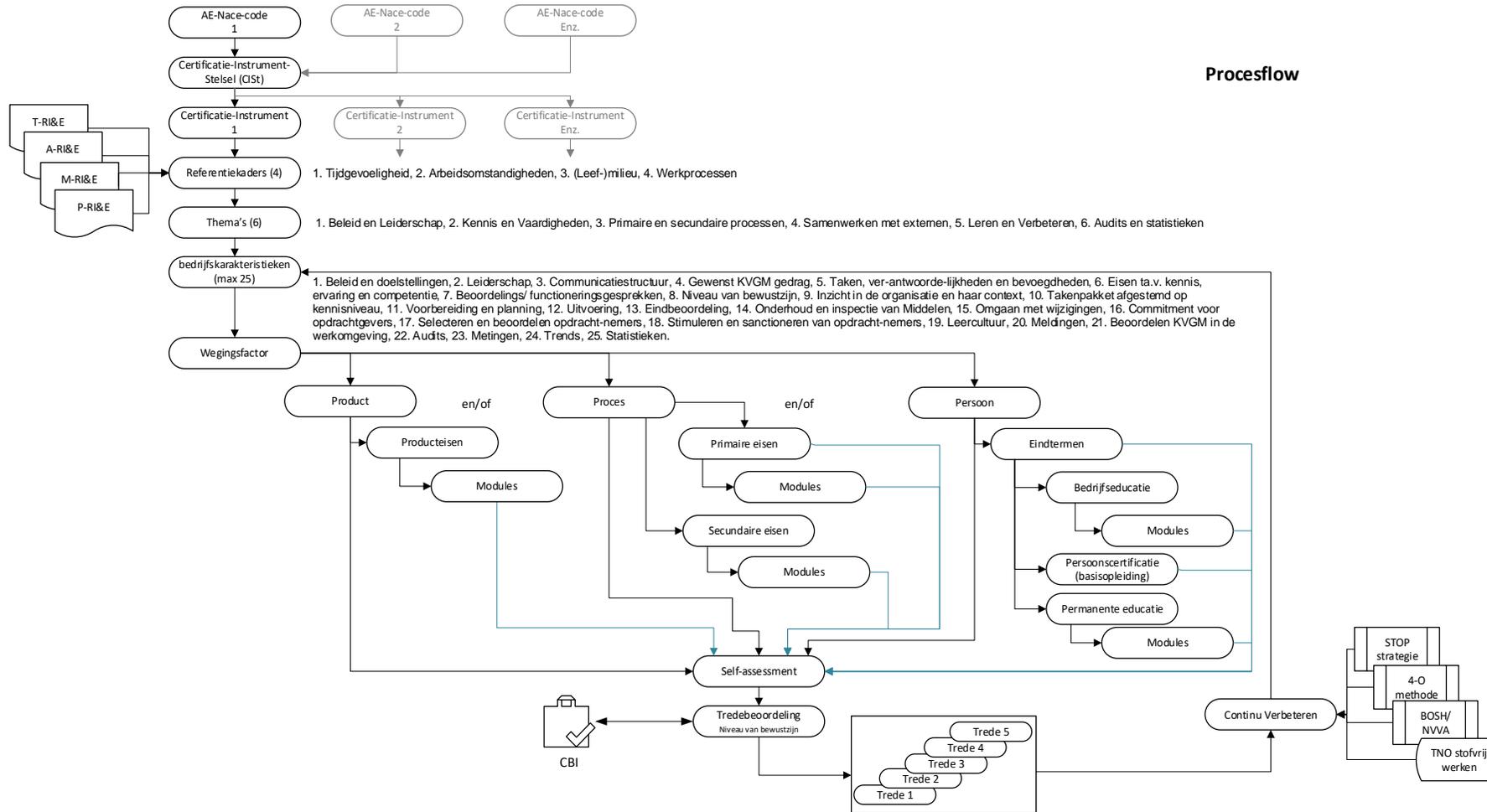
1.1.2 Uitgangspunten CIST

Samen met de ontwikkelpartners en stakeholders zijn de volgende uitgangspunten voor de CIST opgesteld:

- toetsing vindt plaats door een combinatie van kwantitatieve metingen én een kwalitatieve beoordeling;
- de methode toetst de prestaties van een organisatie en is nadrukkelijk niet bedoeld als managementsysteem of een certificering van werkprocessen: de prestatie-eisen zijn zo helder mogelijk beschreven, maar organisaties zijn vrij in de wijze waarop deze prestaties tot stand komen;
- de methode beperkt zo veel mogelijk de extra administratieve lasten voor organisaties;
- de methode is gebaseerd op bestaande wetenschappelijke inzichten;
- een toetsing of een organisatie voldoet aan de CIST-criteria vindt plaats door een onafhankelijke CBI.

1.2 Structuur van het CIST

Het certificatie-instrument Stelsel kent een vaste structuur:

Figuur 1: Het certificatie-instrument Stelsel

Het certificatie-instrument-stelsel is toepasbaar voor alle AE-Nace-codes³ (verder te noemen “werkvelden”) in Nederland.

Een onderneming werkend in meerdere werkvelden kunnen deze onderbrengen in het CIST en heeft daarmee 1 managementsysteem.

Het managementsysteem van de onderneming bevat 1 of meerdere “stapelbare certificatie-instrumenten”.

1 certificatie-instrument kan bruikbaar zijn in/voor meerdere werkvelden.

1.2.1 Certificatie-instrument

De primaire doelstellingen van een certificatie-instrument is om samen met alle ketenpartners binnen een project de werknemers, de leefomgeving en het milieu te beschermen.

Daarbij te borgen dat:

- volledig voldaan wordt aan de vigerende wet en regelgeving gebruik makend van de best bestaande technieken;
- het gezamenlijk samenwerken van alle partijen met een bijdrage in het gezamenlijke resultaat van het totale project of totale proces met een gezond evenwicht van belangen;
- het stimuleren van (nieuwe) veilige, efficiëntere, werkwijzen in het werkveld waarvoor het certificatie-instrument geldt.

“Stapelbare certificaten”: Alle certificatie-instrumenten kennen een vaste opbouw en inhoudsopgave en zijn zoveel mogelijk complementair. Hierdoor hoeft een onderneming met meerdere CI's maar 1 managementsysteem te onderhouden waarin alle werkvelden en domeinen uit wet en regelgeving zijn verwerkt.

Ook bestaande certificaten zijn integreerbaar binnen het certificatie-instrument-stelsel.

1.2.2 Beschrijving referentiekaders

Per certificatie-instrument wordt de (kandidaat)-certificatiehouder beoordeeld binnen de 4 vastgestelde referentiekaders, A t/m D, met elk uit haar eigen Risico Inventarisatie en Evaluatie (RI&E), vastgestelde criteriums en eventuele onderliggende categorieën:

³ EA-NACE-CODES (Revisie 2.0) Deze lijst is bedoeld als referentie tussen de 39 sectorcodes uit IAF GD2:2005, bijlage 1 en NACE rev. 2. Deze lijst met toepassingsgebieden van accreditatie is gebaseerd op de statistische nomenclatuur voor economische activiteiten NACE rev. 2 gepubliceerd door de Commissie van de Europese Gemeenschappen.

Tabel 1: Referentiekaders

Referentiekader	RI&E	criterium	Categorie
(A) Tijdgevoeligheid	T-RI&E	1 mens	
		2 omgeving	
		3 leven	a werk b prive
		4 Sociaal netwerk	c werk d prive
		5 Maatschappelijk vertrouwen	
		6 Levenscyclus	e bewust omgaan met grondstoffen
			f minder energie verbruiken
			g duurzame inzetbaarheid medewerkers
			h geen middelen die onnodig schadelijk zijn voor het milieu of de gezondheid van de medewerkers en de klant
			i voorkomen verspilling
			j bevorderen hergebruik
			k voorkomen onnodig afval
			l bijdragen aan de recycling van grondstoffen
		7 diversiteit/inclusiviteit	
		2 <i>Cl-specifiek</i>	b <i>Cl-specifiek</i>
		3 <i>Cl-specifiek</i>	c <i>Cl-specifiek</i>
4 enz.	d enz.		
(B) Arbeidsomstandigheden	A-RI&E	1 Productieproces	a Chemisch
			b Fysisch
			c Mechanisch
		2 Proces	d Zorg
			e Kantoor
			f Logistiek
			g Onderhoud/constructie
			h Utilitair
			i Pacilitair
		3 Soorten G&VW gevaren en risico's	j Fysieke belasting
			k Fysische belasting
			l Machine veiligheid
			m PSA
	n Bijzondere situaties		
(C) (Leef-)Milieu	M-RI&E	2 lucht	
		3 water	
		4 bodem	
		5 afval	
		6 gebruik van hulpbronnen	
		7 gevaarlijke stoffen	
		8 eco-systemen	
		9 hinder	
		10 biodiversiteit in de natuur	
		11 externe veiligheid	
		(D) Werkprocessen	P-RI&E
2 <i>Cl-specifiek</i>	b <i>Cl-specifiek</i>		
3 <i>Cl-specifiek</i>	c <i>Cl-specifiek</i>		
4 enz.	d enz.		

De plaats van een certificaat-instrument wordt gemarkeerd door een eigen unieke code.
Als voorbeeld het certificatie-instrument Chrom IV:

Tabel 2: Voorbeeld plaats certificatie-instrument

EA-code	39	Sanering en ander afvalbeheer			Ref. code		
Referentie-kader	(A)	Tijdgevoeligheid	2	omgeving	k voorkomen onnodig afval	39.A.2.K	
	(B)	Arbeids-omstandigheden	3	Proces	g Onderhoud/constructie	39.B.3.g	
	(C)	(Leef-)Milieu	2	lucht			39.C.2
			3	water			39.C.3
			4	bodem			39.C.4
			5	afval			39.C.5
			7	gevaarlijke stoffen			39.C.7
			8	eco-systemen			39.C.8
	10	biodiversiteit in de natuur			39.C.10		
(D)	Werkprocessen				39.D.1		

1.2.3 Beschrijving thema's

Bij het uitvoeren van een Risico-inventarisatie en evaluatie (RI&E) per referentiekader dienen de 6 vastgestelde thema's als uitgangspunt te worden genomen. De eisen en criteria waaraan een bedrijf moet voldoen komen voort uit maximaal 25 invalshoeken of bedrijfskarakteristieken per thema. "Maximaal": niet voor alle certificatie-instrumenten zijn alle bedrijfskarakteristieken van toepassing.

De bedrijfskarakteristieken die per certificatie-instrument van toepassing zijn staan in het certificatie-instrument zelf.

Tabel 3: beschrijving thema's

Thema:	Bedrijfskarakteristieken					
1. Beleid en Leiderschap	Beleid en doelstellingen	Leiderschap	Communicatiestructuur	Gewenst KVGM gedrag		
2. Kennis en Vaardigheden	Taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden	Eisen ta.v. kennis, ervaring en competentie	Beoordelings/functioneringsgesprekken	Niveau van bewustzijn	Inzicht in de organisatie en haar context	Takenpakket afgestemd op kennisniveau
3. Primaire en secundaire processen	Vorbereiding en planning	Uitvoering	Eindbeoordeling	Onderhoud en bijwoning van Middelen	Omgaan met wijzigingen	
4. Samenwerken met externen	Commitment voor opdrachtgevers	Selecteren en beoordelen opdrachtnemers	Stimuleren en sanctioneren van opdrachtnemers			
5. Leren en Verbeteren	Leercultuur	Meldingen	Beoordelen KVGM in de werkomgeving			
6. Audits en statistieken	Audits	Metingen	Trends	Statistieken		

1.2.4 Wegingsfactoren

De prestaties van een onderneming worden middels 3 wegingsfactoren gewogen en berekend.

1. Het product
2. Het Proces
3. De Persoon

Niet alle wegingsfactoren zijn van toepassing op alle Certificatie-instrumenten.

Het kan zo zijn dat voor het certificatie-instrument 'X' alleen geschreven is om de Competence van een persoon te borgen. En bij het certificatie-instrument Y alleen het product en persoon of misschien wel alle 3.

De wegingsfactoren die per certificatie-instrument worden toegepast staan in het certificatie-instrument zelf.

1.2.5 Self-assessment

Elk certificatie-instrument kent een jaarlijkse Self-assessment.

Een SWOT-analyse, ook wel sterkte-zwakteanalyse genoemd, laat in 1 oogopslag zien waar kansen liggen voor de onderneming en wat extra aandacht vraagt. Aan de hand van sterktes en zwaktes, kansen en bedreigingen maak de certificaathouder per wegingsfactor een tabel met de sterktes en zwaktes van het bedrijf. En kan gebruikt worden voor de zelf door de certificaathouder te formuleren verbetertrajecten op te stellen om zodoende een treden hoger te geraken of de huidige trede te behouden.

Een SWOT-analyse maken is een vorm van een self-assessment.

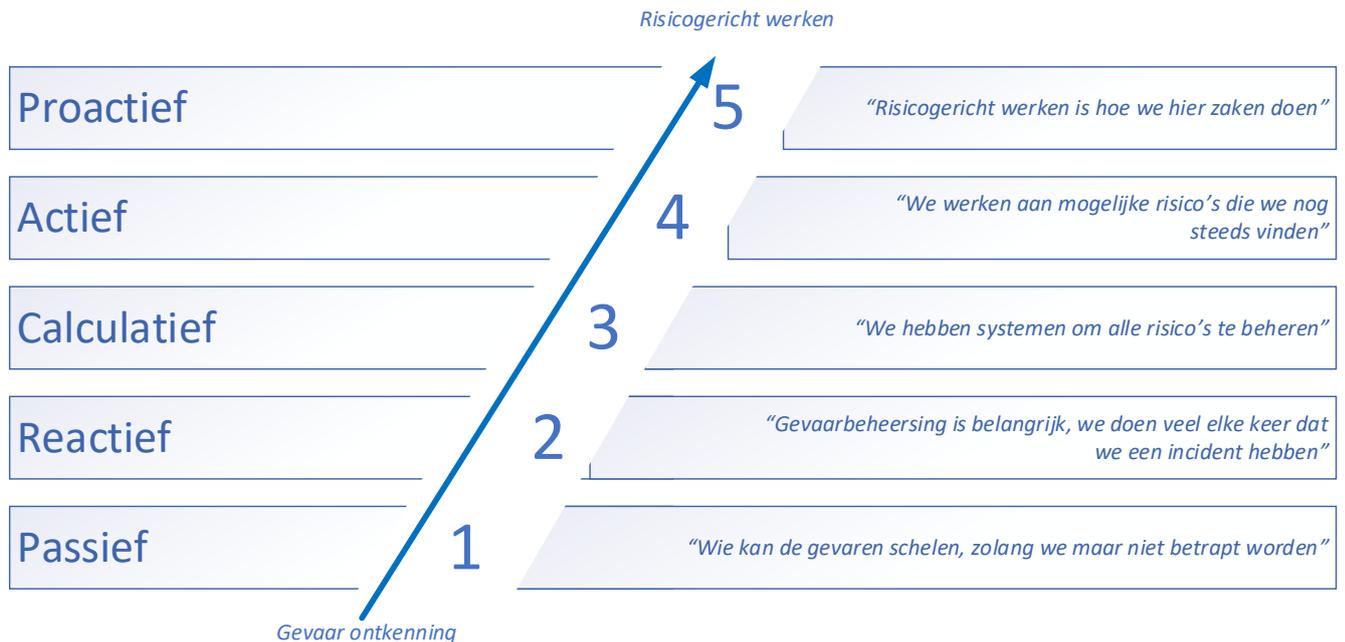
1.2.6 Beschrijving laddertreden

Tijdens de jaarlijkse bedrijfsaudit wordt aan de hand van toegekende punten aan de self-assessment, de resultaten van de uitgevoerd (on)aangekondigde bijwoningen en de prestaties van continu verbeteren, de certificaathouder ingedeeld in 1 van de 5 treden van de CIST-ladder.

Deze ladder kan worden gebruikt als een routekaart voor de beheersing van volwassenheid bij gevaren en risico's binnen de organisatie.

Gevaar en **Risico** zijn niet hetzelfde.

- Gevaar is de kans dat er iets ergs gaat gebeuren
- Een risico is de kans dat er iets ergs gaat gebeuren maal het effect.

Figuur 1: Laddertreden

Trede 1 Passief

Onwetendheid is gelukzaligheid. Mensen geven niet echt om gevaren en risico's, ze worden alleen gedreven door naleving van de regelgeving en door niet gepakt te worden.

Trede 2 Reactief

Elke gedragsverandering is ad hoc en tijdelijk. Gevaar wordt serieus genomen, maar krijgt pas voldoende aandacht als er al iets mis is gegaan. Mensen zeggen dingen als 'je moet begrijpen dat het niet anders kan'.

Trede 3 Calculatief

Voorschriften om gevaren te verkleinen worden belangrijk geacht. Waar een organisatie vertrouwd is met systemen en cijfers, is met succes een managementsysteem geïmplementeerd. En omdat gevaren zeer serieus worden genomen, wordt er veel aandacht besteed aan de statistieken. Bonussen zijn eraan verbonden, slecht nieuws wordt getolereerd maar is nog steeds niet welkom. In calculatieve organisaties worden veel gegevens verzameld en geanalyseerd. Mensen voelen zich op hun gemak bij het doorvoeren van wijzigingen in procedures en processen. Er waren veel audits en mensen beginnen het gevoel te krijgen dat ze de situatie veilig hebben gesteld. Toch doen bedrijven op dit niveau nog steeds mensen pijn en zijn ze verrast. Wanneer dit gebeurt, had het systeem moeten werken.

Trede 4 actief

Gevaren zijn allen geïnventariseerd en de risico's zijn bekend. Zij hebben hoge prioriteit en worden continu verbeterd. We gaan af van het managen van incidenten op basis van wat er in het verleden is gebeurd, naar echt vooruitkijken en niet alleen werken aan het voorkomen van de incidenten ongevallen van vorige week. Actieve organisaties kijken wat er in de toekomst mis kan gaan en ondernemen stappen voordat ze daartoe gedwongen worden.

Actieve organisaties zijn organisaties waarbij het personeel in de praktijk wordt betrokken, niet alleen in theorie. Ze analyseerden de oorzaken van de incidenten grondig, maar letten ook op gevaarlijke situaties en bijna-incidenten.

Trede 5 Proactief

Risico gericht werken is volledig geïntegreerd in alle bedrijfsprocessen. Organisaties stellen zeer hoge eisen en proberen deze te overtreffen, in plaats van tevreden te zijn met een minimale naleving. Ze zijn brutaal eerlijk over falen, maar gebruiken het om te verbeteren, niet om iemand de schuld te geven. Ze verwachten niet dat ze het altijd goed zullen doen zolang ze maar beter worden. Het management weet wat er werkelijk aan de hand is, omdat het personeel bereid is om het hen te vertellen en erop vertrouwt dat ze niet overdreven reageren door onwelkom nieuws te horen. Mensen leven in een stadium van chronisch onbehagen en weten wat er mis kan gaan. Ze proberen zo goed mogelijk geïnformeerd te zijn om zich voor te bereiden op wat er daarna naar hen wordt gooid. Er wordt actief gezocht naar slecht nieuws.

1.2.7 Continu verbeteren

Continu verbeteren is een voortdurende lange termijn aanpak om processen, personen, producten en dienstverleningen te verbeteren om beter aan te sluiten op de klantbehoefte, een hogere klantwaarde te creëren en/of om verspillingen te elimineren.

Het is gericht op het beetje bij beetje verbeteren van de werkprocessen. Met als resultaat: producten en diensten met een hogere marktwaarde. Door processen efficiënter in te richten en bijvoorbeeld verspilling tijdens het productieproces tegen te gaan (duurzaamheid), waarbij het leefmilieu en de arbeidsomstandigheden worden verbeterd nemen mogelijk de marges toe.

Binnen het certificatie-instrument-stelsel wordt het gebruik van de STOP-strategie, de BOSH/NVVA onderzoeksmethode en het meedoen aan de TNO campagne 'Stofvrij werken' extra waardeert met extra scoringspunten. De '4-O'systematiek wordt binnen de certificatie-instrumenten en het certificatie-instrument-stelsel voorgeschreven voor het oplossen van geconstateerde afwijkingen bij de audits, bijwoningen en meldingen van het bevoegd gezag.

1.2.7.1 STOP-strategie

Het Certificatie-Instrument-Stelsel waardeert alle (verbeter-)acties van de certificaathouder die gebruikt maakt van de STOP-strategie.

De STOP-strategie komt voort uit de arbeidshygiënische strategie die wordt genoemd in de arbowet. In de STOP-strategie zijn de stappen vertaald naar concretere toelichting voor het werken met gevaarlijke stoffen. Om maatregelen te nemen start je bij stap 1. Als substitutie niet mogelijk is, ga je op zoek naar technische maatregelen, maatregelen, enz.

1. Substitutie: vervangen een gevaarlijke stof door een niet of minder gevaarlijk stof.
2. Technische maatregelen: technische maatregelen die helpen om blootstelling te voorkomen
3. Organisatorische maatregelen: werkafspraken die helpen om blootstelling te voorkomen en minder medewerkers worden blootgesteld
4. Persoonlijke beschermingsmiddelen

[Lees verder over de STOP-strategie.](#)

1.2.7.2 BOHS/NVVA onderzoeksmethode

Het Certificatie-Instrument-Stelsel stimuleert elk initiatief naar innovatieve werkwijzen binnen dit certificatie-instrument mits:

- a) het onderbouwend onderzoek van/naar de innovatieve methode voldoet aan de zgn. BOHS-NVvA-methode;
- b) het onderbouwend onderzoek van/naar de innovatieve methode is uitgevoerd en gerapporteerd door een geaccrediteerd laboratorium of EA-MLA erkende AB (accreditation Body) (mits beschikbaar voor het betreffende werkveld);
- c) de te onderzoeken methode dezelfde of minder emissie veroorzaakt dan de bestaande methode;
- d) de te onderzoeken methode dezelfde emissie veroorzaakt dan de bestaande methode echter andere voordelen heeft zoals het verminderen van carbon footprint, dan heeft het de voorkeur dat de methode met meer voordelen boven diegene gaat die minder voordelen heeft.

Conform artikel 4.2 lid 4 van het Arbeidsomstandighedenbesluit en/of artikel 1.3 van het Bouwbesluit zijn andere geschikte, genormaliseerde meetmethodes, dan wel andere voor het doel geschikte meetmethodes of kwantitatieve evaluatiemethodes dan de BOHS-NVvA-methode toegestaan (gelijkwaardigheidsbeginsel).

Wel verzoekt Aucin de innovators de BOHS-NVvA-methode toe te passen in combinatie met de “STOP-strategie” zodat de uiteindelijke onderzoeksresultaten gebruikt kan worden om de TNO campagne “TNO stofvrij werken” (<https://stofvrijwerken.tno.nl/>).

Indien een innovator ook een certificaathouder is vragen wij u uw onderzoek beschikbaar te stellen aan TNO door het onderzoeksrapport mee te sturen met de melding zoals beschreven in artikel 20.

Elke ingeleverd onderzoek door een certificaathouder welke bruikbaar is bevonden voor de uitbereiding van de TNO-campagne “TNO stofvrij werken” zal door de CBI worden beloond met een reductie van de kosten met 10% op de eerstvolgende (on-)aangekondigde procesbeoordeling.

1.2.7.3 TNO campagne ‘Stofvrij werken’

Het certificatie-Instrument-Stelsel en de certificatie-Instrumenten stimuleren het gebruik van de “STOP-strategie” zodat de uiteindelijke onderzoeksresultaten gebruikt kan worden om de TNO campagne “TNO stofvrij werken” (<https://stofvrijwerken.tno.nl/>) uit te bereiden met ook technische innovaties en emissie reducerende gereedschappen.

Tip: maak gebruik van de reeds beoordeelde gereedschappen zoals genoemd op de TNO site: <https://stofvrijwerken.tno.nl/oplossingen-gevaarlijke-stoffen/gereedschappen/>

1.2.7.4 ‘4-O’ methode

Indien tijdens een audit of bijwoning één of enkele afwijkingen zijn geconstateerd ten aanzien van het systeem, moeten de afwijkingen vanuit het kwaliteitssysteem gezien binnen een bepaalde periode opgelost worden.

De 4 O systematiek is gebaseerd op de Oorzaak, Omvang (grondoorzaak en omvang), Oplossing (correctieve en corrigerend) en de Operationaliteit (controle op effectiviteit van zowel de correctieve als corrigerende maatregelen). Als die parameters goed benoemd zijn, kan het niet anders dan dat de follow-up afdoende is.